

ת"פ 35174/09/15 - מדינת ישראל נגד שמעון ציאני

בית משפט השלום בירושלים
ת"פ 35174-09-15 מדינת ישראל נ' ציאני(עציר)
בפני כב' השופטת ג'ויה סקפה שפירא
המאשימה
נגד
הנאשמים
שמעון ציאני

ב"כ המאשימה: גב' תמר בן-דרור, מתמחה

ב"כ הנאשם: עו"ד טליה רם

גזר דין

כללי

1. הנאשם הורשע על פי הודאתו בכתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון בשמונה עבירות זיוף, שבע עבירות שימוש במסמך מזויף, עבירת קבלת דבר במרמה ועבירה של גניבה בידי עובד.

הנאשם עבד בחברת "סופר בוס" כאחראי כרטיסנים.

במספר הזדמנויות בין חודש דצמבר 2012 לחודש פברואר 2013, הגיש בשם עובדים בחברה בקשות מזויפות למפרעה על חשבון משכורת עתידית. הנאשם הגיש את הבקשות המזויפות להנהלת החשבונות של החברה, תוך יצירת מצגים כוזבים כאילו העובדים הם שביקשו את המפרעות והוא אישר אותן כמנהל. בעקבות מצגי השווא, אושרו על ידי מחלקת הנהלת החשבונות בחברה, הבקשות המזויפות, כספי המפרעה הועברו לקופת החברה בבית שמש והנאשם משך לכיסו את הסכומים שהועברו. הנאשם עשה כן בשבעה מקרים וקיבל לכיסו במרמה סך של 9,200 ₪.

בנוסף, ביום 22.2.13, קיבל הנאשם מעובד סך 1,200 ₪ לצורך פריטה. הנאשם פרט את הסכום והחזיר לעובד סך 700 ₪ בלבד ואת היתרה שלשל לכיסו.

ביום 24.2.13, לקח הנאשם תיק נהג של עובד חדש, אשר לא הגיע לעבודתו. הנאשם אמר לקופאים בחברה, כי העובד הגיע לעבודה וביקש את תיקו, אשר הכיל ציוד לכרטיסן, פורטון, מנקב וכן סך של 1,200 ₪ לפריטה. הנאשם השתמש בתיק זה למחרת היום ומכר כרטיסיות לנוסעים. את תמורת המכירות בסך 5,907 ₪, שלשל הנאשם לכיסו יחד עם סכום נוסף של 1,200 ₪ לפריטה, שהיו בתיק.

בנוסף, בתאריך שאינו ידוע, החזיק הנאשם בתיק נהג ועבד במכירת כרטיסיות. הנאשם לא הזדכה על הכסף שקיבל תמורת מכירת הכרטיסיות ותחת זו שלשל לכיסו סכום של 600 ₪ וכן סך של 1,200 ₪, דמי הפריטה.

בנוסף, בחודש ספטמבר 2012 סמוך לאחר תחילת עבודתו של הנאשם בחברה, הוא התבקש להפקיד שיק בטחון ומסר שטר בטחון שעליו זייף את חתימת אמו.

2. הצדדים הסכימו במסגרת הסדר הטיעון כי בעניינו של הנאשם יוכן תסקיר מבחן וכן תתקבל חוות דעת מטעם הממונה על עבודות השירות. עוד הוסכם, כי ככל שהנאשם יטול חלק בהליך שיקומי שיצליח, ויעלה מתסקיר שירות המבחן, כי הנאשם התמיד בהליך הטיפולי ובכפוף לחוות דעת חיובית של הממונה על עבודות השירות, המאשימה תעתור לריצוי עונש מאסר בדרך של עבודות שירות. ככל שהשיקום לא יצליח, תעתור המאשימה למאסר משמעותי בפועל, מאסר מותנה ופיצוי. עוד הוסכם כי בכל מקרה הנאשם יהיה חופשי בטיעונו.

3. תסקיר שירות מבחן שהתקבל ביום 11.5.17 מלמד, כי הנאשם בן 30, רווק, מרצה עונש מאסר בכלא צלמון החל מחודש דצמבר 2016, בגין עבירות דומות לאלו שבהן הורשע בתיק הנוכחי. הנאשם אמור היה להתייצב לריצוי עונשו בחודש נובמבר 2015, אך לא עשה כן ועל פי האמור בתסקיר, אף לא העלה הסברים המניחים את הדעת לסיבות לאי התייצבותו. הנאשם תיאר קושי סביב מאסרו. הנאשם תיאר בפני שירות המבחן את קורות חייו ואולם חלק מהדברים סותר מידע אחר שקיים בידי שירות המבחן. כפי שעולה מהתסקיר, לנאשם הרשעות קודמות בעבירות בעלות אופי דומה לעבירות בתיק הנוכחי. ההתרשמות של שירות המבחן היא כי הנאשם בעל כישורים קוגניטיביים תקינים ותקשורת מילולית טובה, שעומדים בפער למצבו הרגשי וליכולתו הירודה לתפקד באופן תקין. לנאשם אין מערכות תמיכה משמעותיות. שירות המבחן התרשם מקיומם של צרכים טיפוליים, ואולם המלצתו בתיק קודם לגזור על הנאשם צו מבחן, לא התקבלה והנאשם נדון לעונש של מאסר בפועל. לנאשם רקע פסיכיאטרי כפי שמתואר בתסקיר. תפקודו בבית הסוהר תקין והוא משולב גם במרכז התעסוקתי ובקבוצה טיפולית. באותו שלב ההתרשמות היתה כי נמצא במקום ראשוני של הכרה בדפוסיו השוליים ומצוי בראשית תהליך טיפולי וכי הוא מועמד להשתלב בתוכנית שיקום של הרשות לשיקום האסיר. בפני שירות המבחן תיאר הנאשם כי הרקע לביצוע העבירות הוא התמודדותו עם חובות וקשיי לבקש סיוע ממשפחה וכן תיאר שהעבירות סיפקו לו תחושות ריגוש וערך. הוא הביע חרטה והכיר בפגיעה שגרם לסובבים אותו ומודעותו ביחס לדפוסיו המרמתיים גברה בעקבות הטיפול בו לוקח חלק במסגרת שירות בתי הסוהר. התרשמות שירות המבחן היתה, כי על אף לקיחת האחריות על המיוחס לו, מודעותו של הנאשם ביחס לדפוסיו הבעייתיים היא ראשונית, כשמחד גיסא נקט בגישה קורבנית באופן המקשה עליו להתבונן בצורה ביקורתית על מעשיו, ומאידך גיסא מודע לצורך להמשיך ולבחון את התנהלותו. תואר בתסקיר כי הנאשם ניהל מגיל צעיר קורות חיים שולי ומרמתי והוא נעדר יציבות בכל מסגרות חייו. הוא סיגל לעצמו לאורך השנים דפוסים התנהגות מרמתיים, באמצעותם השיג תחושת ריגוש וערך עצמי. שירות המבחן התייחס למאפייני אישיותו של הנאשם, עברו הפלילי, העדר שיתוף פעולה עם גורמי הטיפול בעבר וקשייו לאורך השנים לשלוט בדחפיו לצרכיו, וכן בעובדה כי עונשים קודמים שהוטלו עליו לא יצרו הרתעה, וחרף ענישה זו הוא חזר על העבירות. שירות המבחן התרשם כי התנהגותו המרמטית של הנאשם נושאת אופי התמכרותי. עם זאת, שירות המבחן ראה נקודות אור בכך שבשלוש השנים האחרונות לא נפתחו לנאשם תיקים חדשים, בתפקודו התקין במסגרת מאסרו ובעובדה כי אינו משתמש בחומרים משני תודעה. שירות המבחן התרשם באותו שלב, כי המאסר מהווה עבור הנאשם חוויה מטלטלת וכי הוא היווה הזדמנות לטיפול, שכן הנאשם הצליח ליטול חלק בטיפול רק במסגרת סגורה של מאסר. על כן התקשה שירות המבחן לבוא באותו שלב בהמלצה בעניינו של הנאשם, אך הוסיף כי אם הנאשם ימצא מתאים על ידי הרשות לשיקום האסיר להשתלב בתוכנית שיקום מחוץ לכתלי בית הסוהר, יומלץ כי תוטל עליו ענישה מוחשית של מאסר בעבודות שירות, אשר תאפשר המשך תהליך השיקום.

4. בדיון שהתקיים ביום 21.5.17, החלטתי לדחות את שמיעת הטיעונים לעונש, על מנת לעמוד על המשך התהליך שעבר הנאשם בכלא ובפרט על מנת לקבל מידע בדבר התאמתו להליך שיקומי במסגרת הרשות לשיקום האסיר שהיא נתון בעל משקל בקביעת העונש, גם על פי הסדר הטיעון שנערך בין הצדדים.

5. ביום 29.6.17, הוגש תסקיר משלים, שבו עדכן שירות המבחן, כי על פי דיווח גורמי הטיפול משירות בתי הסוהר, הגם שהנאשם מתנהל באופן תקין, למרות הזמן שעבר מתחילת הטיפול, הוא מצוי עדיין בתחילתו של תהליך ומגלה קושי לעבד דפוסיו המרמתיים באופן מעמיק וכמצופה בשלב זה של הטיפול, כך שבפועל נמנע מלעבוד על עיקר קשייו. עוד עדכן שירות המבחן, כי הרשות לשיקום האסיר התרשמה מפערים משמעותיים בין דפוסיו המרמתיים של הנאשם לבין אופן הצגתו את הדברים ומקשייו להכיר בדפוסיו ולקחת אחריות על מצבו, למרות הטיפול שעובר, ועל כן הוחלט שלא לגבש עבורו תכנית במסגרת הרשות לשיקום האסיר.

6. ביום 12.7.17 הודיעה ב"כ הנאשם כי בקשתו של הנאשם לשחרור מוקדם נדחתה על ידי ועדת השחרורים וכי הוא צפוי להשתחרר ממאסר כשלושה שבועות לפני 19.12.17.

7. ב"כ המאשימה ביקשה לקבוע בעניינו של הנאשם מתחם עונש הולם שבין שישה חודשי מאסר בעבודות שירות לבין שלוש שנות מאסר בפועל ועתרה לגזור על הנאשם שנים- עשר חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה ופיצוי משמעותי לנפגעי העבירה, תוך שהדגישה את הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירות, את תחכומם של חלק ממעשי המרמה ואת מאפייניו האישיים של הנאשם כפי שעולים מתוך תסקיר המבחן. ב"כ המאשימה הציגה פסיקה שתומכת בעמדתה.

8. ב"כ הנאשם ביקשה לקבוע בעניינו של הנאשם מתחם עונש הולם שנע בין שישה לשנים- עשר חודשי מאסר ולגזור את עונשו של הנאשם בחלקו התחתון של מתחם העונש ההולם. ב"כ הנאשם הדגישה את הודאתו של הנאשם במעשיו כבר בשלב החקירה, את מצבו הרפואי והנפשי כפי שעולה מהתסקיר, את מצוקתו הכלכלית שהיוותה את המניע לביצוע העבירות ואת ההליך הטיפולי שבו נוטל חלק במסגרת מאסרו. עוד טענה כי מדובר בעבירות נעדרות תחכום והציגה פסיקה התומכת בעמדתה.

9. הנאשם בדברו האחרון שב ולקח אחריות על מעשיו, תיאר כי עובר הליך שיקום בכלא והביע רצונו לשוב ולנהל אורח חיים נורמטיבי.

דיון והכרעה

10. הגם שהנאשם ביצע שורה של עבירות, מדובר בעבירות שבוצעו במסגרת תוכנית עבריינית אחת, רובן בוצעו כלפי אותו קורבן- מעסיקתו של הנאשם, ואילו מעשה זיוף חתימתה של אמו של הנאשם על שטר הביטחון פגע לא רק בחברה המעסיקה, אלא גם באמו. מרבית העבירות שביצע הנאשם דומות זו לזו, ואף שבוצעו במועדים שונים, יש להתייחס לכלל העבירות שביצע כמפורט בכתב האישום כאל "אירוע אחד" ולקבוע בגינו מתחם עונש הולם אחד.

11. המעשים שביצע הנאשם פגעו פגיעה קשה בקניינה של החברה בה הוא עבד וכן ביחסי האמון בינו לבין מעסיקו, שהם הבסיס ההכרחי הנחוץ לצורך קיום יחסי עבודה תקינים. למעשים מסוג זה השלכות רוחב בעלות אופי כלכלי, שכן הם מאריכים ומעמיקים את תהליכי גיוס עובדים, ולשם כך נדרשת השקעה כספית נוספת שאינה מבוטלת.

בשל הפגיעה בערכים מוגנים אלה נקבע כי במקרים דומים על ענישה לכלול רכיב של מאסר:

"דעתנו היא כי לא ניתן בעבירה מסוג זה להסתפק בענישה שאינה כוללת רכיב של מאסר. הטלת מאסר- היא האמירה הנורמטיבית ואמירה זו מן הראוי שתאמר... העבירה של גניבה ממעסיק היא עבירה קשה, הן בשל ההיבט הרכושי הגלום בה והן בשל המעילה באמון. קל יותר להתגונן כנגד גנבים מבחוץ, קשה להתגונן כאשר גנב מצוי בביתך שלך." (ע"פ (תל- אביב) 20466-10-14 אילטוב נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו 25.2.15).

12. העבירות שביצע הנאשם בוצעו על פני פרק זמן משמעותי בן מספר חודשים, בצורה סדרתית ונמשכת, תוך שהנאשם ניצל את תפקידו בחברה אשר אפשר לו להמשיך ולשלוח יד לקופתה. הנאשם שלשל לכיסו סכומי כסף משמעותיים בסך 18,100 ₪. אף אם אין מדובר בסכום עצום, יש לשקול את העובדה שהוא לא הושב לנפגעת העבירה.

13. עיון בפסיקה מלמד כי בגין מעשי מרמה דומים הוטלה ענישה מוחשית החל מעונשי מאסר בעבודות שירות ועד למאסר בפועל אף לתקופות העולות על שנה. ראו רע"פ 8529/12 עקילה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו 18.12.12); רע"פ 3153/10 שבתשוילי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו 29.4.10) וכן ראו גזר הדין שניתן בעניינו של הנאשם עצמו בת"פ (כפר סבא)- 10049-02-13 מדינת ישראל נ' ציאני (פורסם בנבו 15.3.15) ואשר אושר על ידי בית המשפט המחוזי בעפ"ג (מרכז) 1764-05-15 ציאני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו 2.8.15).

במקרים חריגים, בהם עבר הנאשם הליך שיקומי משמעותי, הסתפקו בתי המשפט בעונשי מאסר בעבודות שירות. ראו למשל עפ"ג (מרכז) 10187-10-15 עוזרי נ' מדינת ישראל (17.1.16) בהתייחס לת"פ (רמלה) 26825-09-14 מדינת ישראל נ' עוזרי (פורסם בנבו 10.9.15) וע"פ (תל- אביב) 20466-10-14 הנ"ל.

14. לנוכח האמור לעיל אני קובעת כי מתחם העונש ההולם את מעשיו של הנאשם מתחיל משישה חודשי מאסר בעבודות שירות ומגיע עד לשמונה- עשר חודשי מאסר בפועל ולצדם עונשים נלווים של מאסר מותנה, קנס ופיצוי לנפגעי העבירה.

בעבירות מן הסוג שביצע הנאשם, אשר בוצעו מתוך בצע כסף, ישנה חשיבות להטלת עונש בעל היבט של פגיעה כלכלית בנאשם, על מנת להבהיר כי מעשי גניבה ומרמה אינם כדאיים. עם זאת, בקביעת גובה הקנס, אתחשב, כמצוות סעיף 40ח לחוק העונשין התשל"ז- 1977, גם במצבו הכלכלי של הנאשם כפי שעולה מתוך תסקיר המבחן.

15. הנאשם בן 30 ולחובתו שלוש הרשעות קודמות בעבירות הספקת משקה משכר לקטין, גניבה זיוף מרמה והונאה

בכרטיס חיוב. בגין האחרונות נידון לעונש מאסר בפועל אותו הוא מרצה כעת.

16. שקלתי לקולא את חלוף הזמן מאז ביצוע העבירות בחודשים דצמבר 2012 עד מרץ 2013 ועד הגשת כתב האישום בחודש ספטמבר 2015, וכן שקלתי לזכות הנאשם את העובדה, כי מאז ביצוע העבירות בתיק הנוכחי לא נפתחו לנאשם תיקים נוספים.

17. הצדדים היו חלוקים בשאלת משמעותו של ההליך הטיפולי שעובר הנאשם במסגרת מאסרו. מובן כי יש לברך על כל הליך טיפולי שבו נוטל הנאשם חלק, ואולם מתוך התרשמות שירות המבחן עולה, כי ברבות השנים הנאשם רכש וסיגל לעצמו דפוסי התנהגות מרמתיים המגיעים כדי רמה של התמכרות. מובן כי דפוסים המושרשים בצורה כה עמוקה, מחייבים הליך טיפולי ארוך ומעמיק, הדורש גם שיתוף פעולה ופתיחות מלאים מצד הנאשם, ואלה אינם מתקיימים במקרה דנן, שבו, גם בעת הזו, הנאשם עדיין מתקשה לעבד את דפוסיו המרמתיים כמצופה בשלב זה של הטיפול.

דפוסים מרמתיים אלה של הנאשם באו לביטוי אפילו במהלך ניהול התיק בפני בית משפט זה. כך הסתבר, כי בדיון שהתקיים ביום 24.11.16, היום שבו הוצג לפני הסדר הטיעון והצדדים שוחחו ביניהם וטענו בפני בית המשפט על דבר קיומה של אפשרות להליך שיקומי מוצלח בעניינו של הנאשם, ידע הנאשם כי הוא מתחמק מזה כשנה מלהתייבב לריצוי עונש מאסר שנגזר עליו בתיק קודם. בדיון שהתקיים ביום 21.5.17, ביקשתי מהנאשם להסביר את פשר הדברים, וקשה לומר כי ההסבר שניתן היה בו כדי להניח את הדעת. התרשמתי כי גם בפני, אפילו במועד שבו לטענתו כבר החל בהליך שיקומי במסגרת שירות בתי הסוהר, נקט הנאשם בדרכים של הסתרה ואי אמירת אמת.

קיומם של דפוסים מרמתיים שלא טופלו, לא זו בלבד שאינו מצדיק חריגה לקולא ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום, אלא שהוא מקים חשש, כי הנאשם ישוב לבצע מעשים דומים ועל כן יש לשקול בעניינו שיקולי הרתעה אישית, אשר יקבלו משקל נכבד בתוך מתחם העונש ההולם.

18. נטען כי הנאשם ביצע את העבירות על רקע מצב כלכלי קשה ואף הוצג צו הכינוס שניתן בתיק פשיטת הרגל שמתנהל נגדו. לנוכח התרשמות שירות המבחן, כי מעשיו של הנאשם נובעים מדפוסים מרמתיים המגיעים כדי רמה של התמכרות לריגוש שבביצוע המעשים, לטענה בדבר מצבו הכלכלי של הנאשם יש לתת משקל מוגבל בלבד.

19. שקלתי לזכותו של הנאשם את הודאתו והחיסכון בזמן שיפוטי שלצידה וכן את לקיחת האחריות אם כי, במקרה דנן, אין בה כדי להפחית את החשש לביצוע עבירות דומות בעתיד. עוד נתתי משקל מסוים לטענות בדבר מצבו הרפואי של הנאשם ולעברו הפסיכיאטרי.

20. הנאשם מרצה כעת עונש מאסר בתיק אחר, ממנו הוא צפוי להשתחרר בעוד כארבעה חודשים. בהתאם להוראות סעיף 45 לחוק העונשין, ברירת המחדל היא כי העונש שייגזר על הנאשם בתיק זה יחפוף את העונש שאותו הוא מרצה כעת. דא עקא שמצאתי להורות, כי במקרה דנן העונש שייגזר על הנאשם בתיק זה יצטבר לעונש בתיק האחר וזאת משני טעמים.

הטעם הראשון נוגע לעובדה, כי אלמלא מחדלו של הנאשם מלהתייצב לעונש שנגזר עליו במועד שנקבע על ידי בית המשפט המחוזי מרכז שדחה את ערעורו על העונש, התוצאה הייתה כי הנאשם היה מרצה את העונש בתיק הנוכחי בנפרד, ולא בחופף לעונש שנגזר עליו התיק הקודם. מובן כי תוצאה לפיה הנאשם יזכה ב"פרס" בדמות חפיפת העונשים בשל כך שלא התייצב למאסרו במועד, אינה תוצאה ראויה.

הטעם השני נוגע להתרשמות שירות המבחן, כי רק במסגרת סגורה ניתן לכפות על הנאשם נטילת חלק בהליך טיפולי. הגם שלהליך זה השפעה מועטה בלבד על דפוסיו של הנאשם, כפי שפורט לעיל, מובן כי הוא עדיף על פני העדר כל טיפול. קביעה כי עונשו של הנאשם ירוצה במצטבר לעונש שאותו מרצה כעת תאפשר הארכתו של התהליך הטיפולי.

21. לנוכח האמור לעיל מצאתי למקם את עונשו של הנאשם בסמוך לחלקו האמצעי של מתחם העונש ההולם ואני גוזרת עליו את העונשים הבאים:

א. עשרה חודשי מאסר בפועל אשר ירוצו במצטבר לעונש שהוא מרצה כעת.

ב. חמישה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר שלא יעבור אחת העבירות שבהן הורשע.

ג. קנס בסך 2,000 ₪ או 20 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד יום 1.12.18.

ד. פיצוי בסך 18,100 ₪ לחברת "סופר בוס". הפיצוי ישולם עד יום 1.1.19.

22. המאשימה תעביר את פרטי החברה, לרבות מספר הח"פ שלה, למזכירות בית המשפט עד ליום 1.10.17.

23. המזכירות תשלח העתק גזר הדין לשירות המבחן.

24. זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ט"ז אב תשע"ז, 08 אוגוסט 2017, במעמד הצדדים.